

Культура 09

10-18-2025

Тиждень #7

Лекція #1:

Поняття культури.
(початок - закінчення)

Завдання (з книжки *Українська Культура I*):

Прочитати:

Лекція #2:

Джерела української культури
ст. 136-140.

Виконати:

Виконати «Вправу» на ст. 139.

Прошу звернути увагу що кожне коло може мати одну або більше відповідей. Наприклад:

Географія

3,4,5

ДЖЕРЕЛА УКРАЇНСЬКОЇ КУЛЬТУРИ

Українська культура розвивалася на основі творчості багатьох поколінь українського народу та запозичень від різних інших культур.

Головними джерелами, з яких постала українська культура і які мали вплив на специфічний характер її розвитку, такі:

1. трипільська культура. Вона залишила нам у спадщину:

- хліборобський стиль життя, яким живе український народ упродовж останніх сімох тисяч років;
- ряд символічних орнаментів, які виступають у народному мистецтві;
- культ предків, що виступає у багатьох обрядах свят;
- традиційність (міцне прив'язання до спадщини предків);
- матріархат (збільшена роль жінки в родині);
- демократичні форми суспільного життя.

2. культура кочових племен і народів, які в давнині заселяли степи України. Із культури скитів і сарматів перейшли до нас:

- традиції войовничо-лицарського життя;
- культ сонця і вогню.

Впливи татар і турків найбільше позначилися в козацькому побуті, одязі (шаровари), військовій термінології і мелодиці козацьких дум.

3. давня культура слов'янських племен, серед яких були і племена наших предків. Вона виразно помітна у:

- дохристиянських віруваннях наших предків, їхній міфології;
- звичаях і побуті українців;
- мові українського народу.

4. візантійсько-християнська культура. Вона лежить в основі:

- нашого церковного обряду, нашої специфічної форми християнства;
- українського церковного мистецтва.

5. культурні течії Західної Європи. Із джерел творчості західноєвропейських народів перейшли до нас:

- велике багатство мистецьких стилів, кожен з яких мав вплив на українське мистецтво та літературу: готика, ренесанс, бароко, реалізм, романтизм, модернізм і т. д.;
- політичні та філософські ідеї і форми законодавства.

Найбільший вплив на українську культуру мали хліборобство та християнство. Хліборобський стиль життя лежить в основі світогляду, звичаїв і культури українського народу ще з незапам'ятних часів. А в останньому тисячолітті духовність українського народу твердо спочиває на християнстві. Християнські цінності й ідеали визначають до великої міри зміст української культури.

ВПЛИВ МІСТА НА РОЗВИТОК КУЛЬТУРИ

Буде помилкою зводити українську культуру тільки до селянського елемента. Велику роль в розвитку української культури відіграли теж міста. Вони служили осередками для обміну інформацій; серед густого скупчення людей постійно зароджувались нові ідеї. А приїжджі з чужих сторін знайомили людей із новими ідеями та рухами, що поширювалися в інших країнах. Внаслідок цього творилися нові смаки, появлялися нові моди. Міста спонукували до підвищення рівня культури та її збагачення.

Жвава економіка міста зумовила добробут і засоби до вигідного життя для багатьох людей. Досягнувши достатку люди прагнули покращити обстановку свого життя. Так народжувались нові вимоги у сфері культури. Завдяки підтримці міщан, а зокрема заможної верстви, розвивалося по містах театральне й музичне життя, поставали муровані церкви, а малярі та скульптори знаходили умовини для прожитку з творчої роботи.

Місто служило також осередком зустрічі різних культурних течій і традицій. Під впливом зв'язків із селом, місто українізувало нові течії в мистецтві. Одночасно місто вводило нововведення в народне мистецтво (напр., нові матеріали, як шовк, срібно-золоту нитку у вишивку, рослинну орнаментацию, нову тематику і вищу якість в мистецтво керамічних кахлів, нові та більш розкішні види одягу, нові види меблів тощо). Важливу роль у розповсюдженні нових ідей виконували студенти вищих шкіл, які щороку вирушали з міст у різні кутки країни чи то з театральним показом, чи то з ціллю поширення освіти.

Таким чином, і село і місто мали значення у розвитку культурного життя. Тому українська культура багата і в народному мистецтві і в усіх формах «вищого» мистецтва. Українці створили незрівнянне народне мистецтво, але не менш вартісними є його архітектура, скульптура, малярство, музика, театр і т. п. У кожній із тих ділянок мистецтва українці

можуть похвалитися перлинами світового значення і мистцями світового рівня.

Образ української культури та розуміння її змісту залишається неповними без вивчення виявів українців у всіх тих ділянках мистецтва. А при цьому варто пам'ятати, що українська культура досягла неймовірно високого рівня розвитку, хоча відповідних умов для того вона не все мала.

Пояснення слів

воєнно-військові традиції — military traditions

джерело — source

духовність (духовність) — spirituality

культ — worship of

обряд — rite

рівноправність — equality

світогляд — world view

складник — component

Вправа-аналіз: Доберіть приклади для кожного твердження.

1. Українська культура в основному є слов'янською культурою. (*Приклад. Українська мова є слов'янською мовою. Українці вживають слов'янську абетку. Українські звичаї та вірування подібні до звичаїв і вірувань інших слов'янських народів*).
2. Українські церкви значно відрізняються від американських (канадських і т. д.), хоча усі ці церкви є християнськими.
3. Українці мають чимало звичаїв, в яких вогонь відіграє важливу роль.
4. Є різні вказівки в нутрі хати, за якими можна пізнати, що там живуть українці.
5. Велика частина українських звичаїв пов'язана з хліборобством.

Вправа: Впишіть число або букву кожної інформації, поданої внизу, в правильне коло.

закони розвитку культур

впливи різних культур

1. оптимістична вдача
2. східне християнство
3. визвольна боротьба
4. степ
5. хліборобський стиль життя

- A богослужіння, ікони
- Б. міфологія
- В багатство стилів малювання
- Г. матріархат, культ предків
- Ґ. патріархат, культ сонця

Вправа-ідентифікації: Біля кожного речення позначить культуру, яка була основою для описаного явища.

1. Українські жінки традиційно втішалися рівноправністю із чоловіками.
2. У кожній українській церкві стоїть іконостас — стіна, обвішана іконами, а не кожна християнська церква має іконостас.
3. В українських звичаях бачимо багато виявів пошани до предків.
4. Українська кераміка, писанка й дереворізьба має багато орнаментів, які символізують сонце.
5. В українських селах люди збірно вирішували важливі справи та спори.
6. Українські звичаї, як і наша мова, подібні до звичаїв і мови сусідніх народів (поляків, чехів, білорусів, росіян тощо).
7. В Україні можна знайти багато будівель у стилі готики, ренесансу, бароко тощо.
8. Серед козаків була поширена заокруглена шабля, коли раніше в Європі знали тільки прямого меча.

Трипільська культура

Кочове плем'я степу

Давні слов'яни

Візантійська культура